

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1982
FORFATTER:	Inge Ladefoged
TITEL:	De amtshistoriske årbøger og Kolding
KORT RESUME:	Koldingforfatterens artikler i Vejle Amts årbøger fra 1905 - 1982

De amtshistoriske årbøger – og Kolding

af Inge Ladegaard

Siden Vejle Amts Historiske Samfund i 1905 begyndte at udgive sine årbøger, er der i disse publikationer fremlagt et stof, der er til meget stor glæde og oplysning for folk, der interesserer sig for deres bys og egns historie og som gerne vil vide mere om begivenheder og personer, der knytter sig til Vejle amt.

Mange historiske begivenheder har præget livet i amtet, og mange lokalhistoriske forfattere har i forskellig form behandlet dette stof.

I årbøgerne findes en hel del skildringer af fremtrædende personer, og jeg nævner i flæng navne som: Agent Jens Peter Wissing, borgmester Junghans, pastor Johannes Ryde fra Vonsild, »studekongen«, major J. P. Ingwersen fra Viuf, politikeren Chresten Berg og mange, mange flere.

Foruden skildringer af amtets kirker, præstegårde, gamle bygninger og lignende finder man beretninger om krigsbegivenheder, lige fra svenskerne tog over isen på Lillebælt i 1659, gennem Treårskrigen, krigen i 1864 og alle de fremmede troppers ophold i amtet, og til skildringen af »De hvide Bussers« ankomst til Kolding i besættelsestidens sidste måneder.

Koldinghistorikeren P. Eliassen, der selv var medstifter af Vejle Amts Historiske Samfund, var en meget flittig bidragyder til årbøgerne. I registret står han med 51 henvisninger til stof, der stammer fra hans pen.

P. Eliassen blev fra starten den 23. september 1904 indvalgt i bestyrelsen, og som medlem af redaktionsudvalget kom han til at øve en betydelig indflydelse på årbogens indhold. I 1911 blev han

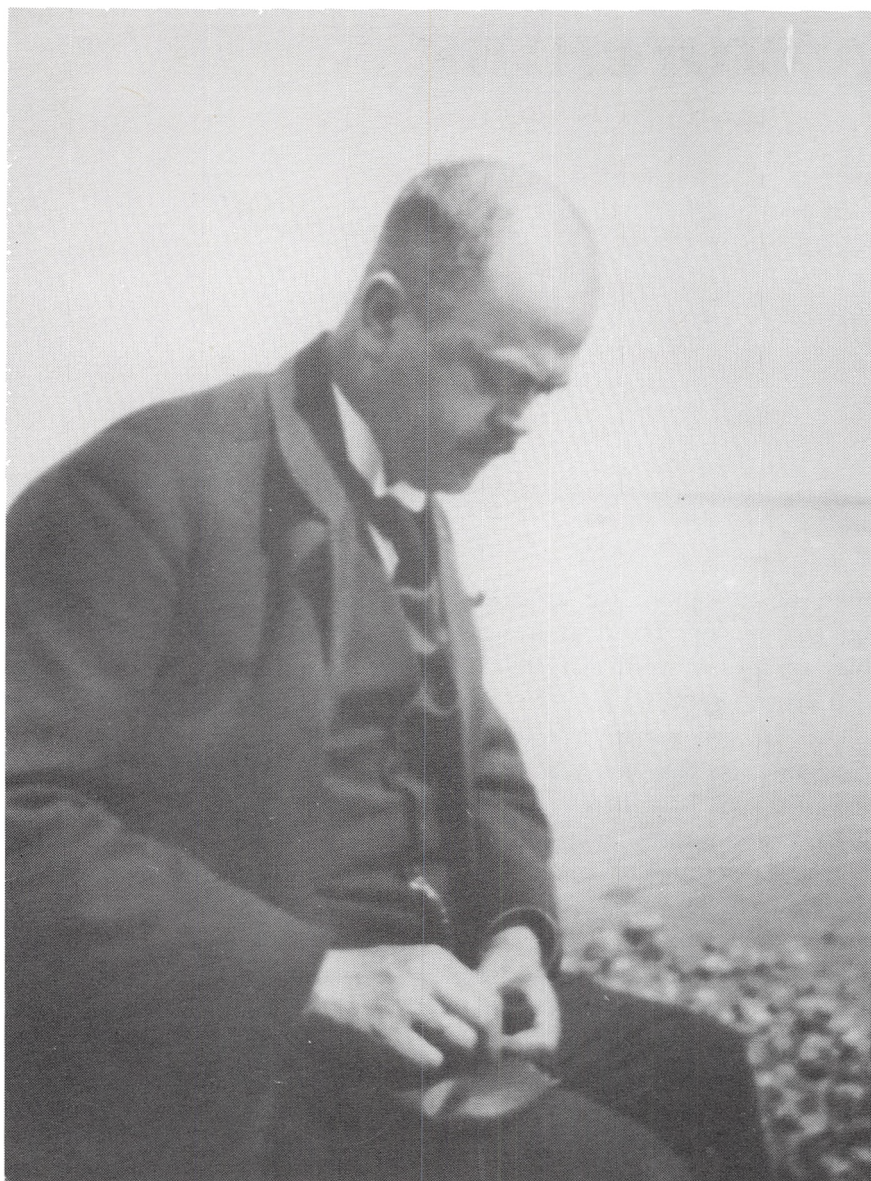
formand for udvalget, og det lykkedes ham at opbygge en amtshistorie, der skildrede fortidens tildragelser for nutidens læsere på en meget inspirerende måde.

Det er kendt for de fleste, at Eliassen udgav sin store bog: »Kolding fra Middelalder til Nutid« i 1910, men inden den tid er en del af forarbejderne bragt som artikelstof i de historiske årbøger. Det drejer sig f.eks. om: *Bidrag til Kolding Bys Historie i det 19. Aar-*

»Fønix«, Adelgade ca. 1900.

Forfatter, redaktør P. Eliassen 1874–1928.

hundrede (årbogen for 1905) hvori man kan læse om, hvordan byen så ud i 1820'erne og 1830'erne, og om hvordan dagliglivet formede sig på den tid. Artiklen er på 50 sider og giver absolut læseren lyst til at gå i gang med den store bog. Af samme forfatter (i årbogen for 1911) findes artiklen om: *To Koldingborgmestre*, og her drejer der sig om Jens Jørgen Riis (1691–1779) og Hans Jung-hans (1726–1818). Hugo Matthi-assens artikel: *Det middelalderlige Kolding. Paa Grundlag af I. O. Brandorffs Undersøgelser*, (årbogen 1929) vil nok træffe en del interesserede læsere, og det

samme gælder N. H. Stephen Dahls artikel fra 1927 om *Slotshaven ved Koldinghus*. Om *Indskrif-ter fra gamle Huse i Kolding* skriver I. O. Brandorff i 1908 årbogen, og gør her opmærksom på, at der på dette tidspunkt er fundet 35 indskrifter, alle i den midterste bydel, og at den ældste skriver sig fra 1576. Alle stammer fra bindingsværksbygninger, og den ældste er en egetavle, der måler 94 × 31 cm. Den har været anbragt over en dør i ejendommen »Fønix« i Adelgade, der tildels var samtidig med tavlen. Den manende indskrift (på latin) lyder i dansk oversættelse: Guds velsignelse gør rig,

men der må arbejdes. Navnet Hans Ebesøn 1576, der står nederst, peger hen på kæmner Hans Ebesøn, der nævnes i en rådstueprotokol fra 1564, da han som kæmner aflagde regnskab for 1200 lod sølv, som Kolding by lånte Frederik den anden. Tavlen er på Koldinghus.

Ludvig Thomsen fortæller i artiklen: *Musiklivet i Kolding i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede* (årbogen 1932) om forskellige kendte Kolding-musikere.

Fra Treårskrigen fortæller I. O. Brandorff *Minder fra de danske Kanonbaades Deltagelse ved Kolding den 23. April 1849*. (årbogen 1924) og P. Eliassen: *Nogle Træk fra Kolding fra Trearskrigen* (årbogen 1922).

Lad mig slutte med at nævne Gunnar Engbergs artikel i årbogen fra 1975: *To episoder fra befrielsesdagene i Kolding 1945*.

I alle disse år, fra 1905 og indtil nu, er der samlet så meget læseværdigt og interessant stof i disse historiske årbøger, at det varmt må anbefales alle lokalhistorisk interesserede at give sig i kast med dem.

En analyse af alle disse årbøger og i det hele taget af alt stof, der er trykt i bøger og tidsskrifter i ca. 500 år (fra ca. 1490–1975) vedrørende personer, steder og begivenheder i Vejle amt finder sted i disse år, og vil munde ud i en lokalhistorisk bibliografi over Vejle amt, på linie med de bogfortegnelser der p.t. udarbejdes i de øvrige amter i Danmark.

Disse opslagsværker vil hjælpe med til, at enhver lokalhistorisk interesseret ved at slå op på det stednavn eller den person, han arbejder med, kan blive orienteret om hvad der findes af læsestof om netop det emne, han selv interesserer sig for.

En del af de gamle årbøger kan stadig købes ved henvendelse til Konrad Jørgensens Bogtrykkeri.